

NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA

Lekcja biblioteczna dla uczniów klas VII i VIII

Duchy, zjawy, upiory w II części „Dziadów”

Adama Mickiewicza.

Kim był Adam Mickiewicz?

Najwybitniejszy – obok Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego – polski twórca romantyczny, poeta, wizjoner, publicysta, działacz polityczny.

Urodził się 24 grudnia 1798 r., zmarł 26 listopada 1855 r. Do jego najważniejszych dzieł należą zbiory poezji "Ballady i romanse", "Sonety Krymskie", poemat "Konrad Wallenrod", dramat "Dziady" i epopeja narodowa "Pan Tadeusz".

Jeśli jesteś zainteresowany/ zainteresowana życiorysem Mickiewicza, prześledź jego losy na mapie korzystając z ciekawej prezentacji życiorysu poety:

<https://uploads.knightlab.com/storymapjs/7f94a0af4fc4e2abb07afc07598b3ac3/mickiewicz-in-europe-and-beyond/index.html>

CO TO SA DZIADY?

Zwyczaj urządzania dziadów w Zaduszki pochodzi z czasów słowiańskich i był znany na terenach Litwy, Białorusi i wschodniej Polski. Obrzędowi przewodniczył tzw. Guślarz. Organizowano wtedy ucztę, podczas której przywoływano blakające się duchy zmarłych, aby pomóc im osiągnąć spokój po śmierci.

Ciekawe informacje na temat święta znajdziesz na stronie:

<https://www.slawoslaw.pl/dziady-swieto-przodkow/>

Głównym celem Dziadów była możliwość nawiązania kontaktu z **duszami zmarłych**, a także uzyskanie ich przychylności. Pierwotnie, święto obchodzone było dwa razy w roku – na wiosnę i jesień. Wiosenne święto uczczenia zmarłych przypadało około 2 maja, jesienią natomiast – w nocy z 31 października na 1 listopada (obecne Zaduszki). Prawdopodobnie, uroczystość nazywała się kiedyś ucztą Kozła, której przewodził Koźlarz, Guślarz poeta oraz kapłan. Z okazji Dziadów, dusze należało ugościć tak, aby zyskać ich przychylność, a także pomóc zmarłym osiągnąć spokój w zaświatach. I tak np. na wschodnich krańcach Polski, na grobach stawiano nie tylko chleb, ale także miód, kaszę i jajka.

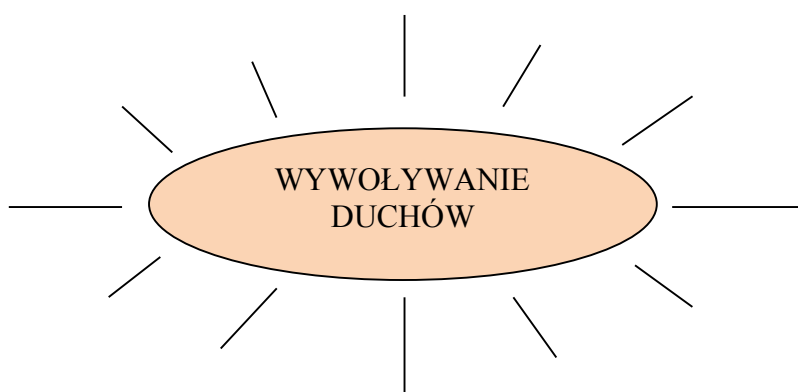
Adam Mickiewicz, na kartach swojego słynnego dzieła „Dziady” pisał:

W terażniejszych czasach, ponieważ światło duchowieństwo i właściciele usiłowali wykorzenić zwyczaj połączony z zabobonnemi praktykami i zbytkiem częstokroć nagannym, pospólstwo

święci Dziady tajemnie, w kaplicach lub pustych domach niedaleko cmentarza. Zastawia się tam pospolicie uczta z rozmaitego jadła, trunków, owoców i wywołują się dusze nieboszczyków.

Często, przy grobach urządzano ucztę, w której brali udział bliscy zmarłej osoby. Resztki jedzenia ofiarowywano żebrakom, aby ci wspominali dusze nieboszczyków.

1. Wyobraź sobie, że uczestniczysz w obrzędzie dziadów. Jak myślisz, jakie uczucia i emocje mogłyby Ci towarzyszyć? Uzupełnij schemat skojarzeniami z pogańskim obrzędem wywoływania duchów.

2. Uporządkuj punkty planu wydarzeń dotyczących przebiegu ceremonii dziadów. Wpisz cyfry od 1 do 11 w kratki przy równoważnikach zdań.

☐	Zakończenie obrzędu wyprowadzeniem pasterki z pomieszczenia.
☐	Przygotowanie wnętrza kaplicy.
☐	Zapalenie kądzieli przez Guślarza zapraszającego duchy lekkie.
☐	Przybycie aniołków.
☐	Pojawienie się widma.
☐	Wezwanie duchów do przybycia na obrzęd.
☐	Ukazanie się dziewczyny.
☐	Rozpalenie święconego ziela z wianka.

	Przywołanie pozostałych duchów przez rzucenie garści maku i soczewicy w kąty kapliczki.
	Wezwanie duchów o najcięższych winach przez zapalenie smolnego pęku łuczywa i kotła wódki.
	Wstąpienie ostatniej zmory.

3. Uporządkuj swoją wiedzę o dramacie „Dziady”. Cytaty znajdujące się w tabeli pomogą Ci przypomnieć sobie treść lektury.

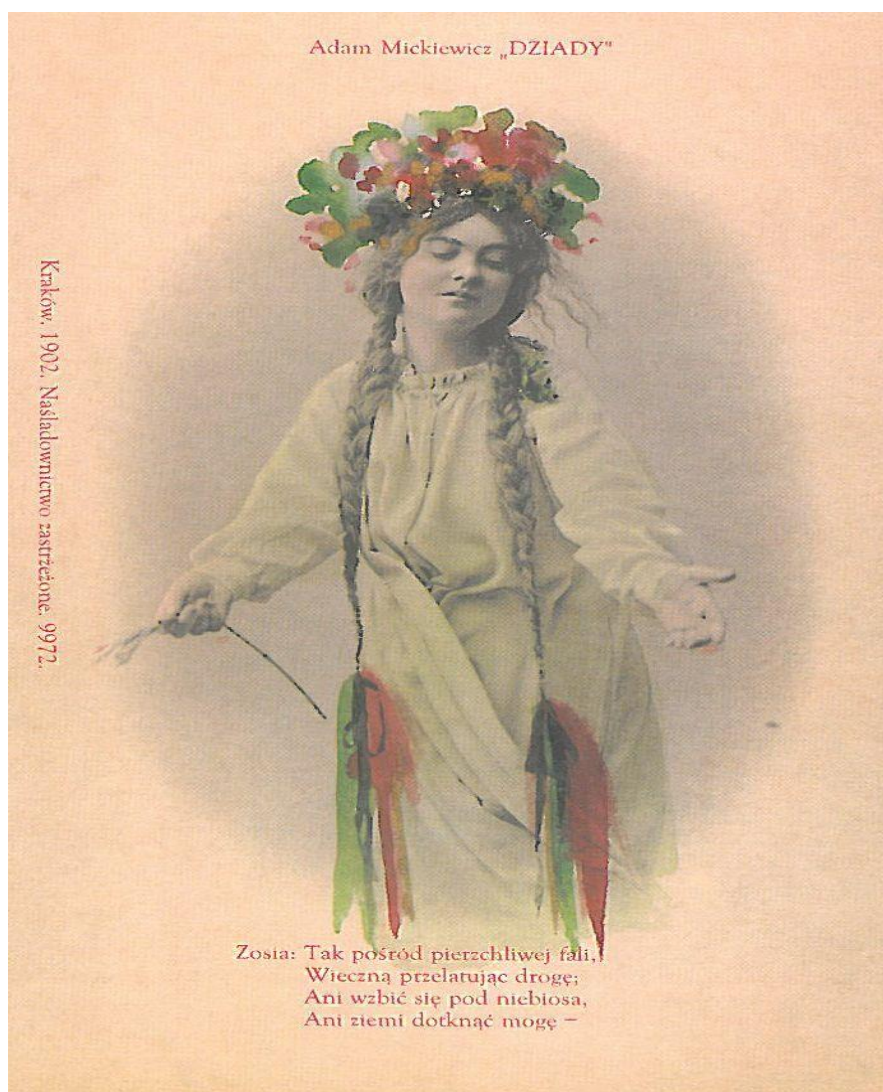
RODZAJ DUCHÓW			
	Duchy lekkie (dzieci)	Duch ciężki (pan)	Duch pośredni (dziewczyna)
Rodzaj kary	Lecz choć wszystkiego dostatek, Dręczy nas nuda i trwoga.	Wiecznych głodów jestem pastwą; A któż mię nakarmić raczy?	Umarłam nie znając troski Ani prawdziwego szczęścia. [...] Ani wzbić się pod niebiosa, ani ziemi dotknąć nie mogę.
Prośby	Nic gorzkiego nie doznałem. [...] Prosim gorzycy dwa ziarna.	Nim kto z was, poddani moi, Pożywi mię i napoi.	Niechaj podbiegą młodzieńce, Niech mię pochwycą za ręce, Niechaj przyciągną do ziemi, Niech poigram chwilę z niemi.
Prawdy moralne, które wygłasza duch	Kto nie doznał goryczy ni razu, Ten nie dozna słodczy w niebie.	Bo kto nie był ni razu człowiekiem, Temu człowiek nic nie pomoże.	Kto nie dotknął ziemi ni razu, Ten nigdy nie może być w niebie.

Czego uczą nas duchy przybywające na obrzęd dziadów?

1. Zastanów się i zapisz, co było **winą** duchów przybywających na obrzęd dziadów.

Spróbuj wcielić się w rolę duchów przybywających na dziady. Zapisz co przybywające duchy mogłyby powiedzieć o swojej winie. Wypowiedzi zapisz w czasie przeszłym w liczbie pojedynczej.

Młoda dziewczyna (pasterka)

Józio i Różia- dlaczego niewinne dzieci nie mogą dostać się do nieba?

.....

.....

.....

Widmo Złego Pana

.....
.....
.....

Czy duchy przybywające na obrzęd dziadów uczą nas czegoś?

Postaraj się stworzyć **kodeks prawd moralnych** dotyczących postępowania ludzi chcących znaleźć się po śmierci w niebie.

Weź koniecznie pod uwagę prawdy moralne wygłaszane przez zjawy (patrz tabelka).

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.